

HANDLEDNING FÖR FRILUFTSDAGAR MED TRÄDPLANTERING

För vem?

I första hand för åk 4 men möjligt
ner till 6-årsverksamhet och upp
till högstadiet och högre.

Planetskötare i Praktiken (PiP)

Barn planterar och skyddar träd
för klimatet och för mångfalden

Kort om pilotprojektet

Hösten 2019 och våren 2020 genomfördes ett pilotprojekt i
Sörmland, Flens kommun med stöd av Leader och EU:
Gårdsgemenskapen Änggärdet i Skebokvarn ordnade två
friluftsdagar för en åk 4 och en 6 årsverksamhet (ca 20 elever
vardera) i oktober 2019.

Utöver lekar, grillning m m fick barnen plantera trädplanter
dels i en blivande skogsträdgård, dels i kanten av en våtmark.

Stenhammarskolan i Flen engagerades redan på våren och en
lärare kom i början på hösten och besökte gården. Marken för-
bereddes för plantering och ett detaljerat program utarbetades
för friluftsdagarna.

Inbjudan till friluftsdag med program

Friluftsdag 17 okt på gården Änggärdet i Skebokvarn.

Välkomna till Änggärdet och aktiviteten Planetskötare i
praktiken (PiP). Barn planterar och skyddar träd för planeten
och för mångfalden önskar Tomas, Marieke och Helena med
medarbetare.

Program:

- 09.07 Buss 589 från Flens järnvägsstation
- 09.17 Välkomna till Skebokvarn samling vid Skebokvarnsgården
- 09.20 Vandring till gården Änggärdet. Frågor och svar.
- 09.45 Gräva upp Björkplanter för nyplantering
- 10.00 Vandring till skogsträdgården,
- 10.10 Trädgårdsmästare Marieke tar emot.

- 10.15 Plantering av träd och buskar som vindskydd och
jordförbättring mm
- 10.30 Plantering av bl a björk vid våtmarken
- 11.00 Grillning, lekar och tipspromenad
- 11.45 Vandring till bussen Avslutning och Hej då.
- 12.11 Bussen avgår
- OBS medtag matsäck och regnkläder (om det är risk för regn).

Barnen i åk 4 fick sedan skriva om friluftsdagen och en av eleverna skrev:

Planetskötare

Jag och min klass åkte till i Skebokvarn i tisdags, för att
rädda vår klimat. Vädret var kallt och man var tvungen att
ha varma kläder för att vi skulle vara utomhus hela
dagen. Vi åkte dit med buss och när vi klev ner så stod
vi i en cirkel och det var tre personer som
presenterade varandra. Därefter promenerade vi till
Änggärdet då kom vi fram till en ganska stor gård. Där vi
skulle gräva ut Björk, Gran och Tall. Vi fick ta hem
tallenarna och granarna men björken skulle vi plantera på
ett annat ställe. När vi var nöjda med våra björkar som vi
grävde ut så gick vi till en stor gård som vi sedan
började plantera våra björkar där. Men det var mycket
lerigt. Efter det så åt vi våran matsäcken som vår lärare
hämtade till oss sen fortsatte vi plantera när alla vi var
klara lekte vi en stund så länge den stora brasan
värmde våra korvar när korvarna var klara så åt vi de
och pratade och skrattade. Till slut hade vi tipspromenad
och det var roligt. Därefter gick vi till bussen och sa
hej då och åkte hem jag själv tyckte att det var en super
rolig dag. 😊👍

Muna. Abdirahim

Bra jobbat! ✨
Lite små fel men
du har en tydlig
röd tråd, händelser i
rätt ordning. Jättebra.

Varför låta skolbarn plantera och skydda träd?

Allt fler barn oroas idag av det vi kallar klimathotet. Även om vi inte pratar med våra barn om det så snappar de upp de vuxnas oro.

Att plantera träd är en möjlighet för barn att få göra något konkret, praktiskt och roligt för sin egen framtid.

I Sverige har vi stora plantage av i huvudsak gran och tall s.k. monokulturer. När man skördar i dessa plantage får man oftast ett så kallat kalhygge, dvs man tar i stort sett ner alla träd med hjälp av stora skogsmaskiner och sen planterar man nytt. Från att ha varit en kolsänka blir kalhygget en kolkälla vilket innebär att den inte längre tar upp kol från luften utan i stället släpper ut kol. Givetvis kan den på nytt bli en kolsänka men det kan ta upp till 30 år och då kan det vara dags att ta ner träden igen.

Trädplantering med olika sorters träd i betesmark, marginell jordbruksmark och i staden och dess utkanter behövs för att vi ska uppnå våra klimatmål till 2050 dvs att vi tar upp mer kol än vi släpper ut.

Barnen

Barnen bör vi låta göra saker de själva kan och tycker är roligt som att komma ut i och lära sig om naturen, hitta ställen där man kan plantera, skydda träden, sköta om plantor och träd.

Vuxna kan göra flera saker, här är några konkreta exempel:

- Föreslå och erbjuda sig att vara med på friluftsdagar och liknande projekt där barn får plantera träd.
- Söka efter lämpliga platser för trädplantering.
- Förbereda mark för plantering.
- Donera trädplantor till skolorna som deltar i projekt.
- Se till plantor så de överlever.

Lärare i skolor kan:

- Planera och budgetera för friluftsdagar med trädplantering.
- Så frön eller skaffa trädplantor i krukor som barnen får sköta om fram till friluftsdagen.
- Utgå från läroplanens naturkunskap och ge förberedande lektioner kring trädens roll och betydelse samt hur växthus-effekten påverkar oss.
- Samla tillräckligt många vuxna för att genomföra en trygg friluftsdag.
- Göra ett detaljerat program med flexibilitet (se exempel ovan).
- Följa upp friluftsdagen genom att låta barnen skriva om dagen.

Markägare kan inventera var på sina marker som man kan låta barn komma och plantera träd och bjuda in skolor.

Vad kan kommunen, scouter, friluftsförbundet, naturskyddsföreningen, jägarförbundet, Småbrukarna, skogsbolagen, plantskolorna m.fl göra för att hjälpa till?

Var finns liknande erfarenheter?

I projektet besökte vi Miljöverkstaden i Helsingborgs kommun där de planterat träd med barn i årskurs fyra i över 30 år.

Vi besökte också Bristol i England som 2015 var Europas gröna huvudstad. De har, inom ramen för ett från början Australien-siskt projekt, One Tree Per Child, låtit barn plantera över 60.000 träd i staden och dess utkanter. De har utlyst klimat- och ekologiskt nödläge vilket har frigjort resurser och engagemang.

Barn i Bristol i full färd med att plantera träd februari 2020

Rapport från pilotprojektet

Du kan läsa mer om bakgrunden till projektet, markförberedelserna, se exempel på program för friluftsdagar, ett expert och debattseminarium, och studiebesöken i rapporten, Planetskötare i Praktiken.

Rapporten finner du på: www.anggardet.se/projekt/PiP

Där finner du också en saga, Onkel Toms samvete, och denna broschyr.

Illustratör: Karin Ögren